בתולה נשאת פרק ראשון כתובות יב.

מסורת הש"ס

אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה רב אשי אמר בעלמא לעולם אימא לך לית לה כלל ושאני הכא שהרי כנסה ראשון וניחוש שמא תחתיו זינתה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר ואיכא דמתני לה אמתניתין בתולה אלמנה גרושה חלוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין בתולה מן הנישואין היכי משכחת לה כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה רב אשי אמר לעולם אימא לך בעלמא לית לה כלל ושאני הכא שהרי נכנסה לחופה וליחוש שמא תחתיו זינתה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר מאן דמתני לה אברייתא כל שכן אמתניתין ומאן דמתני לה אמתני' אבל אברייתא לא משום דמצי אמר לה אנא אעדים סמכי:

מתני' [1]האוכל אצל חמיו בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה: **גמ'** מדקתני האוכל מכלל דאיכא דוכתא ביהודה נמי דלא אכיל אמר אביי ש"מ ביהודה נמי מקומות מקומות יש כדתניא א"ר יהודה [2]ביהודה בראשונה היו מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתן לחופה כדי שיהא לבו גס בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מעמידין להם שני שושבינין אחד לו ואחד לה כדי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו שושבינין ישנים בבית שחתן וכלה ישנים בה ובגליל לא היו עושין כן וכל שלא נהג כמנהג הזה אינו יכול לטעון טענת בתולים אהייא אילימא אריש כל שנהג מיבעי ליה אלא אסיפא כל שלא מושמש מיבעי ליה אמר אביי לעולם אריש ותני כל שנהג אמר ליה רבא והא כל שלא נהג קתני אלא אמר רבא הכי קאמר כל שלא נהג מנהג גליל בגליל אלא מנהג יהודה בגליל אינו יכול לטעון טענת בתולים רב אשי אמר לעולם [3]אסיפא ותני כל שלא מושמש: **מתני'** אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת [4]כהנים כתובתה מנה בית דין של כהנים היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים: **גמ'** תנא ואלמנת כהנים כתובתה מאתים והאנן תנן אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת כהנים כתובתן מנה אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא תקינו לבתולה ארבע מאות זוז ולאלמנה מנה כיון

ואם אומרים כו'. דהא ודאי בחזקת בתולה כנסה דסמך אעדים וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנישואין: **וניחוש שמא תחתיו זינתה.** [5]אמתניתין פריך דקתני אין טענת בתולים ולא מזקיקין ליה לבא לבית דין ולא יתברר הדבר אם תמתיו זינתה אם לא ושמא אסורה היא לו בשלמא להנך דלעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה ונמצאת בעולה למימר כשבא לבית דין ובאו עדים שזינתה קודם לכן אכל הכא קתני אין יכול לטעון ממון כך לא יבא לב"ד: **כשקידש ובעל לאלתר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש לאלתר ובעל לאלתר. שלא פירש ממנה בין קידושין לבעילה דודאי לא תמתיו זינתה: **ואיכא דמתני לה.** להא דרבה ורב אשי ורב שרביא דאמתני': **ואם אומרים.** מדקתני מתני' אין להן טענת בתולים: **וניחוש שמא תחתיו זינתה.** אין להן טענת בתולים: **מאן דמתני לה.** להא דרבה ורב אשי דאברייתא: **כ"ש אמתני'.** דכיון דאברייתא אע"ג דאמרו עדים לא נסתרה לראשון ושני זה בחזקת בתולה כנסה ואפילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה לעולם לא תשמע כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה דשאני הכא שהרי כנסה לראשון כל שכן אמתניתין דלא הכניסוהו עדים על כך איכא למתנייה לרבה ומאי דאהדר ליה רב אשי: **ומאן דמתני לה.** דרבה ורב אשי אמתניתין: **אכל אברייתא לא.** מתני להו דמברייתא ודאי ספיר ש"מ זאת אומרת דרבה ועולא לא הוה לרב אשי לאהדורי שאני הכא שהרי כנסה לראשון דמלי אמר אנא אעדים סמכי וכיון דקתני אין השני יכול לטעון טענת בתולים שמעינן ודאי דזאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה: **מקומות מקומות יש.** שהלוקין במנהגם ונפקא מינה דהיכא דלא נהגו נייחד יכול לטעון: **דתניא.** דמקומות מקומות יש: **למשמש.** לפספס ולמשמש במעשיהן בתוחו הלילה שלא יקלקלו זה את[6] זה במעשיהם בתרמית שלא ירגלה זה דם בתולים ויתחד חו לא תבינ מפה שים עליה טיפי דמים. ובמקום שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דאילו במקום שנהגו לייחד מאי משמוש בני הרי אין שם טענת בתולים. אלמא ביהודה מקומות מקומות יש: **אילימא אריש.** אמנהג דמיימדין: **כל שנהג לפייחד מיבעי ליה.** דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא.** אמנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא מושמש מיבעי ליה.** דהטוען טענת בתולים הוא הבעל והוא אינו נוהג מישמוש שבו [שאינו תלוי בבעל] אלא על אבי הכלה למשמשו שלא יאכל את בתוליה ומשמוש בכלה שלא תביא דם מן החוץ תלוי בבעל והיכי תני כל בעל שלא נהג מישמוש אינו יכול לטעון טענת בתולים כ"ש דאם לא נהג למשמש והם מישמשו אותו דיכול לטעון הכי איבעי ליה למתני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון דשמא רגלה אלא דמתא אבריתא וגגיל לא היו עושין כן ועולה קאי כל שלא נהג כמנהג הזה בגליל אלא אלמנה את כהן: **היו גובין לבתולה.** את כהן כשנשאת לכהן וכ"ש כשנשאת לישראל: **גמ' שתי תקנות הוו.** לאלמנה את כהן: **דמזגזגי.**

אמר רבה זאת אומרת. נראה דהכא גרסינן רבה דהא רבא טעות לגמרי משמע ולא גרסינן הכא קאמר לעיל דמקמא טעות לגמרי משמע ולא אומרת מיכא רבא ל"ל מתניתין דישא לפיפא דהא זאת אומרת מיכא למיקר נמי מממתניתין דלאמרינן בסמוך אלא ודאי נראה דהכא גרס רבה דרבא דאמר לעיל מקמא טעות לגמרי משמע ישרים כמו לא אמר: **כנסה** בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה. והא דקתני שהרי כנסה דאשון פירש ריב"ס דהכי משמע ליה אין לנשי טענת בתולין לאסרה מכתובתה כלום שהרי כנסה ראשון ואינו יכול לאסרה כלום כתובתה מנה ואינו יכול לאסרה כלום מאותה מנה דלא מהניא טענת בתולין אלא ממנה דמתולין: **שאני הכא** שהרי כנסה ראשון. ואלעמא דבעולה נשאת ואע"ג דעדים מעידים שלא נבעלה אינו סומך על זה מאחר שהיו נישואין וסבר דלשכתה אומרים כן:

וניחוש שמא תחתיו זינתה. אומר דפריך אמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים לאסרה עליו ניחוש בשאת כהן שמא תחתיו זינתה דליכא אלא חדא פקיקא ספק תחתיו ספק אין תחתיו דהא מלי לשנויי דהא דאינו יכול לטעון היינו להפסידה מכתובתה דאיכא ספק פקיקא דאפי' תחתיו אימור בתולה הוה ואין זה דומה דלעיל נמי מפרש אינו יכול לטעון טענת בתולים הכי דקאמר למאי מי לאסרה עליו ביהודה אמאי לא כו' אלא מכתובה פריך אמאי אינו מפסיד לה ונראה לר"י דלרב אשי פריך כיון דבעלמא אית ליה דאין לה בלום והכא יש לה לפי שכנסה לראשון מ"ב יצא לידי איסור שזה האיש סבור כיון שזו יש לה אע"ג דבעלמא אית לה אם כן מחזקינן אותה ודאי בעולה מבעל ראשון ואדעת כן רוצים לומר שנשאתי ונכנס אטרח לבית דין שנודאי לא יאסרוה עלי ולכך היה לנו להפסיד כתובתה שיכא לב"ד ולא יטעה לומר שמותרת לו ואפי' בשאת ישראל יש לנו להפסידה גזרה שיראה כהן שזו לא מאכד כתובתה ויסבור אף נשלו כן ולא יבא לב"ד אכל לרבה לא פריך מידי כיון דבעלמא נמי יש לה ליכא למיטעי:

בגון שקידש ובעל לאלתר. וכן לריך נמי להעמיד שהראשון אחר שקידש כנסה לאלתר ומת מיד ועדים מעידים שלא זינתה מתמיו דאם נבעלה מתת הראשון הרי נבעלה לפסול לה ואסורה לכהונה[1]:

שתי תקנות הוו. וליכא למימר דחדא תקנה הוא ומתני' קודם תקנה ובריתא לאחר תקנה שתיקנו לאלמנה מאתים דהא חזינן הטתא דלית לה מאתים וליכא למימר נמי דמעיקרא כי תקינו לבתולה ארבע מאות תקינו גם כן לאלמנה מאתים דאין סברא לתקן לאלמנה מאתים אם לא אחר שראו צורך דמזגזגי כהו [הילכך מעיקרא לא רצו לשטותה משאר אלמנה וכיון דחזו דקא מזגזגי כהו ראו שהיה צורך תקון להם מאתן וכיון דחזו דפרשי מיניהו אהדרינהו למילתייהו] ולכך הוצרך לומר שתי תקנות הוו: כיון

מתני' אלמנת כהנים. שביהודה אינו יכול לטעון: **גמ'** שתי תקנות הוו. דלאלמנה את כהן: דמזגזגי

מוסף רש"י

האוכל אצל חמיו. בימים שבין אירוסין לנשואין (לעיל ט:). אינו יכול לטעון טענת בתולים. כשתכנס לחופה (שם). מפני שמתייחד עמה. ביהודה היו מייחדין לחופה (שם). כדי שיהא לבו גס בה. כלומר רגיל ומלמד עמה שלא יהיו נוטין זה מזה בגמילת מצות, הלכך היישון דלמא בעיל (במות מא:). למשמש את החתן ואת הכלה. כלומר לנקר אחריהם שלא יהנו בה מנהג דמאות לטענת בתולים (לעיל ו:).

תוספות רי"ד

אמר רבא זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. פי' כיון שהעדים מבררים ומעידים שלא בא עליה (ראשון) א"כ בחזקת בתולה כנסה וש"מ כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה. ר"א אמר בעלמא לעולם אימא לך דלית לה מידי ושאני הכא שכבר כנסה הראשון. פי' ראע"פ שמעידים העדים שלאחר שכנסה לא בא עליה יש לומר כיון שנתרצית לו לכנוסה מאותה שעה היא נשאת לו. והלי' כרב אשי דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כלום ורבא נמי הכי אמר לעיל במאי דתנן הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים וכו' ואמר רבא מקח טעות לגמרי משמע ולית לה כלל. והכא דקאמר זאת אומרת דיוקא בעלמא סבר לדייק מינה ולמימר דתנא דהאי מתניתא ס"ל הכי וליתא אלא כדתרצה רב אשי. ומקשה וליחוש שמא תחתיו זינתה וא"ר שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר. פי' כל היכא דהיא טענה טענת ברי ובעל טעין טענת שמא כגון תחתיך נאנסתי או מוכת עץ אני נאמנת ושקלא כתובה ושריא לבעלה כדלקמן ואפילו ר' יהושע דאמר לקמן בראוה מדברות חיישינן שמא נבעלה לנתין ולממזר דוקא להנשא לכהונה אבל לאוסרה על בעלה בייחוד בעלמא הא אמרי' לקמן דמורה ר"י דלא אסרה לה אפי' אם הוא כהן וה"נ אילו טענה האשה ואמרה שבעלי בא עלי קודם נשואין לא הוה מקשי' וליחוש שמא תחתיו זינתה דהיא נאמנת אלא התנא לא שנה טענת האשה אלמא לא טענה הכי ואפ"ה אומרי' לו כ"ד שאינך יכול לטעון טענת בתולים שמא בא עליה קודם נשואין משום ששניהם נאותו לכנוס ואע"פ שהאשה אינה יודעת לטעון. י"ל שלמפרע היה מערה בה והוציא

תוספות רי"ד (המשך)

בתולה ולא הרגישה שלא עלו במטה כדרך חתן וכלה אלא עד אז היה מערה בה ולא שתה לבה ולא ידעה ומ"ה פריך וליחוש שמא תחתיו זינתה דהניחא שלא להפסידה בתובתה אמרי' שמא בעלה בא עליה ולא תפסיד כתובה מספק אבל מספקא תאסר עליו כיון שעדים מעידים שלאחר שכנסה לא בא עליה והיא נמי לא טענה טענה ודאית תאסר עליו מספק שמא תחתיו זינתה ולהכי איצטריך רב שרביא לומר שקידש ובעל לאלתר שיראאנו מזה הספק ויש כאן ספק שמא בעולה היתה מקודם לכן והרי מקחו מקח טעות בזה הספק אנו תולין כי בעלה בא עליה ואין כאן מקח טעות [6] פי' המורה וניחוש שמא תחתיו זינתה אמתניתין פריך דקתני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מזקיקין ליה לבוא לב"ד ולא מתברר אם זינתה תחתיו אם לאו ושמא אסורה לו דבשלמא אהך דלעיל דאמרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה לא מקשי' דא"ל כשבא לב"ד באו עדים שזינתה קודם לכן אבל הכא קתני אין יכול לטעון מתוך כך לא יבא לב"ד אמר רב שרביא כשקידש ובעל לאלתר. פי' שלא פירשה ממנו בין קידושין לבעילה דודאי לא ניחוש לזינתה: **מתני'** האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטענן טענת בתולים מפני שמתייחד עמה. אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים כתובתן מנה ב"ד של כהנים היה גובין לבתולה ד' מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים: תניא א"ר יהודה בראשונה ביהודה היה מיחדים את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתן לחופה כדי שיהיה לבו גס בה ובגליל לא היו עושים כן. ביהודה בראשונה היה מעמידים להם שני שושבינים אחד לו ואחד לה כדי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה פי' למסמש ולפשפש באותו הלילה במעשיהן שלא יקלקלו זה על זה שלא יראה זה דם בתולים ויאבד חו ובריא מפה שיש עלי' טפת דם ובגליל לא היו עושין כן. פי' גם ביהודה הי' מקומות שלא היו מיחדין. ושם היו מעמידים שושבינין דאי במקום שהיו מייחדים לא יוצילו שושבינין שהרי אין שם טענת בתולים. ביהודה בראשונה היו שושבינים ישנים בבית שהחן וכלה ישנים בו ובגליל לא היו עושים כן. וכל שלא נהג כמנהג זה אינו יכול לטענן טענת בתולים. שהרי נתייחד עמה. אבל נהג מנהג גליל ולא נתייחד יכול לטענן ואע"פ שלא היו שם שושבינים יכול לטענן ומהימן ורב אשי פי' כל שלא משמש ביהודה אינו יכול לטענן פי' כיון שביהודה ממשמשים והוא לא משמש אמרי' לכתבתה עשה כדי להעליל עלילה עלי' אבל בגליל שלא נהגו מצי טעין אע"פ שלא משמש. ושמואל דאמר נאמן להפסידה כתובתה בטענת פתח פתוח דליכא למיקם עלה דמלתא להתברר ע"י שושבינים. וכגון שהיתה בוגרת שכלו בתוליה או אם היתה ממשפחת דורקטי אבל בטענת דמים אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

עין משפט נר מצוה

עד א מי' פי"ח מהל' אישות הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קח סעיף ח:

עה ב טוש"ע שם ס"ב:

---

[1] (לעיל ט:), [2] (תוספתא פ"ח), [3] [4] (במשנה שבמתניתין לאיתא כהן). [5] ל"ל אמריינהו, [6] בס"ת: עכ. [1] (כך מצי לאומר מהני כל שלא מושמש. אומר רבינו יצחק בן רבינו מאיר דרב אמי פליג אדרב מתנן דלית לי' חזקה דאין אדם עוכרו כו' כדפי' לעיל. וה"מ אומר דלא פליג דבזוקה ביהודה שהנו לאמשמש ואיתא שלא מאמש אינו יכול לטענן דדומה לדבר שהוא כרכמות גילגל שלא מישמשוהו וכן מאמש קלא דהא קתני ביהודה אינו יכול לטענן הא גגליל מלי טעין כדפיי לעיל אע"ג דבגליל לא היו ממשמשין דקתני בריתא בגרייתא ומיהו יש לפרש הא בגגליל מלי טעין היינו אם אירע מישמשוהו וע"כ צריך לפרש כן למאי דדמי לעיל לא דקא טעין טענת דמים ולא אמרי' מחקה דאין אדם עוכרו מי').

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com